

Proč by děti neměly vyrůstat v ústavu?

PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, Ph.D. 2011

Hypermoderní optimalizovaný ústav pro výchovu dětí v postmoderním světě

... aneb taková normální pleistocénní rodinka. To znamená táta, máma, čtyři děti, babička, pes. Povšimněte si prosím hypermoderního nosítka pro klokánkování.

"Proč by děti neměly vyrůstat v ústavu?" To je asi tak smysluplná a zbytečná otázka, jako "proč by děti neměly nosit boty číslo 9 1/2?" Proč asi? Protože jim to nedělá dobře - špatně se jim v tom žije a t'ape po světě. Kolektivní výchova a komunitní bydlení není lidem obecně moc vlastní. Ano, kibuci fungují v Izraeli, ale jen za podmínky naprosto funkční náboženské ideologie, a to přesto pouze po jednu či dvě generace. SOS vesničky fungovaly po válce, ale dnes zacházejí na úbytě. Jinak se komunitní bydlení nikde moc neosvědčilo a vždy mělo jen dočasné trvání. Lidé se vyvíjeli dva miliony let a za tuto dobu evoluce jsou adaptováni na rodinu. Důvod je prostý. Péče o děti je vysilující a žena na ni sama nestačí, proto si pečlivě vyhledává muže, který je ochotný jí s tím vším pomoci. Z tohoto důvodu se vyvinula i intenzivní partnerská láska a s ní i rodina.

Za dva milióny let se nestalo, aby dítě osiřelo a šlo do ústavu. Vždy buď umřelo, nebo bylo osvojené jinou rodinou. I za starověkého Říma bylo osvojení mnohem častější než dnes. Móda nejrůznějších ústavů (např. Ústavy pro idioty, jak se jim tehdy také říkalo) se objevila za Rakouska Uherska a zdárně přežila několik režimů až do dnešní doby. Komunity ale možná ocení dospívající a mladší dospělost, ale rozhodně ne malé děti, ani důchodci. Obě tyto krajní generace jsou fixovány na rodinu a vzájemně jedna na druhou.

Škodlivost ústavů pro malé děti uznávají prakticky všichni. Bohužel méně je Nerudovsky jasno, co s nimi. I když se zakládají menší dětské domovy rodinného typu, kde jsou děti v buňkách po osmi, stále vidíme, že je to moc dětí pohromadě, kterým nesvědčí střídání personálu. Neustále je třeba zmenšovat dětské buňky, minimalizovat migraci personálu a omezovat práci na směny. Prostě jak se optimalizují dětské

domovy, tak se postupně blíží k vizi pěstounské rodiny. Ono je úplně jedno, jestli tomu budeme říkat pěstounská rodina nebo "hypermoderní optimalizovaný ústav pro výchovu dětí v postmoderním světě", ale praxi to znamená - táta s mamou, kteří se v čase nemění, a k tomu tři až čtyři děti, které se občas stýkají s prarodiči.

Vždy mě na školeních sociálních pracovníků překvapí jejich dotaz, kde takové hypermoderní profesionální žadatele vzít. Tak jim vždy říkám: "Prosím, otevřete oči a podívejte se, kdo tady v tomto sále sedí. To je jeden profesionální pěstoun hypermodernější než druhý. Máme spoustu dětem oddaných lidí, kteří nemohou rozvinout svůj potenciál jako zaměstnanci ústavů. Máme spoustu sociálních pracovníků, kterým už lezou krkem rozhádaní a válčící rozvedení rodiče. Je spousta úředníků, jejichž šéf je mírně řečeno politicky dosazený kašpar. Je spousta učitelů, kteří by se dětem raději věnovali tak nějak intenzivněji. To vše jsou většinou ideální adepti pro různé formy NRP. Těch forem je tolik, že se nějaká forma NRP najde skoro pro každého.

Proč by tedy měly děti vyrůstat v ústavu, když opravdu nemusejí?